

Vleermuis- en Gierzwaluwinventarisaties Raadhuisstraat Hoogerheide 2021 en 2022

Oktober 2022
Maasarend, Praktisch in Ecologie
In opdracht van:
Welmers Burg Stedenbouw / Dingemans Beheer BV

Vleermuis- en Gierzwaluwinventarisaties Raadhuisstraat Hoogerheide 2021 en 2022

Opdrachtgever:

Welmers Burg Stedenbouw / Dingemans Beheer BV
Spijksedijk 8 / Raadhuisstraat 135
4207 GN Gorinchem / 4631 ND Hoogerheide
Contactpersonen:
Mevr. E. Hoogendoorn / Dhr. J. Dingemans

Opdrachtnemer:

Maasarend, Praktisch in ecologie
Bakswaar 203
4941 LJ Raamsdonksveer
06-48270533
dennis@maasarend.nl
www.maasarend.nl

Projectgegevens:

Projectnummer: 2021-081-1
Datum: 27 oktober 2022

Auteur:
Dennis Maas BSc

Kwaliteitscontrole:
Iris van der Arend BSc

Inhoud

1.	Aanleiding, doel en werkwijze onderzoek	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Doel	3
1.3	Werkwijze onderzoek.....	4
2.	Projectgebied en voorgenomen ontwikkeling	5
3.	Resultaten.....	9
3.1	Vleermuizen.....	9
3.1.1	Verblijfplaatsen	9
3.1.2	Foerageergebieden	9
3.1.3	Vliegroutes	10
3.2	Gierzwaluw	10
4.	Conclusies en advies	11
4.1	Conclusies	11
4.2	Advies.....	11
4.3	Zorgplicht.....	12
	Literatuur	13
	Bijlage 1: Omstandigheden tijdens veldbezoeken	14
	Bijlage 2: Vleermuisverblijfplaatsen in omgeving projectgebied	16

1. Aanleiding, doel en werkwijze onderzoek

In dit hoofdstuk worden de aanleiding, het doel en de werkwijze van het onderzoek omschreven.

1.1 Aanleiding

Initiatiefnemer Dingemans Beheer BV is voornemens om het projectgebied aan de Raadhuisstraat te Hoogerheide opnieuw in te richten en ter plaatse appartementen met parkeergelegenheid te realiseren. Hiervoor zal de huidige bebouwing worden gesloopt.

In april 2021 is door Maasarend, Praktisch in ecologie een ecologische quickscan uitgevoerd om inzicht te krijgen in de aanwezigheid van beschermde gebieden, beschermde soorten flora en fauna en beschermde houtopstanden. Tevens diende dit onderzoek om te toetsen of er bij een ruimtelijke ontwikkeling kans is op overtreding van de Wet natuurbescherming (Rijksoverheid, 2017).

Vanuit deze quickscan is geconcludeerd dat nader soortspecifiek onderzoek nodig is naar de aanwezigheid van en het functiegebruik door vleermuizen (Maas, 2021). Welmers Burg Stedenbouw heeft namens de initiatiefnemer aan Maasarend gevraagd om de ecologische vervolgonderzoeken uit te voeren.

In maart 2022 is door Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB) beoordeeld dat het in 2021 uitgevoerde onderzoek met een te lage personele inzet heeft plaatsgevonden (van der Voort, 2022). Door OMWB is geadviseerd om het uitgevoerde onderzoek nogmaals uit te voeren met een hogere personele inzet en hierin ook de aan- of afwezigheid van Gierzwaluw te onderzoeken. In 2022 is hierdoor nogmaals onderzoek uitgevoerd naar vleermuizen en Gierzwaluw.

1.2 Doel

Het doel van deze ecologische vervolgonderzoeken is om de aan- of afwezigheid van beschermde soorten binnen het projectgebied aan te tonen en eventuele negatieve effecten van de ruimtelijke ingreep op deze soorten in kaart te brengen. Afhankelijk van de uitkomsten van de aanvullende onderzoeken kan worden vastgesteld of er bij de uitvoering van de werkzaamheden sprake kan zijn van een overtreding op de Wet natuurbescherming (Rijksoverheid, 2017) en of er een ontheffing aangevraagd dient te worden bij de Omgevingsdienst Brabant Noord.

Onderzoeksvragen

Aan de hand van het onderzoek worden de volgende onderzoeksvragen beantwoord:

- *Maken vleermuizen en Gierzwaluw gebruik van het projectgebied?*
- *Heeft de uitvoering van de gewenste ruimtelijke ingreep een negatief effect op de gunstige staat van instandhouding van vleermuizen en Gierzwaluw?*
- *Is de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling mogelijk vanuit de Wet natuurbescherming (2017)?*

1.3 Werkwijze onderzoek

De inventarisaties naar de aan-/afwezigheid van beschermde soorten en het functiegebruik van het projectgebied door deze soorten hebben plaatsgevonden op de volgende data:

- 13 juni 2021: Ochtendinventarisatie kraamperiode vleermuizen;
- 14 juni 2021: Avondinventarisatie kraamperiode vleermuizen;
- 12 juli 2021: Avondinventarisatie kraamperiode vleermuizen;
- 17 augustus 2021: Inventarisatie paarperiode vleermuizen;
- 7 september 2021: Inventarisatie paarperiode vleermuizen;
- 3 juni 2022: Avondinventarisatie kraamperiode vleermuizen en Gierzwaluw;
- 16 juni 2022: Inventarisatie Gierzwaluw;
- 3 juli 2022: Ochtendinventarisatie kraamperiode vleermuizen;
- 11 juli 2022: Avondinventarisatie kraamperiode vleermuizen en Gierzwaluw;
- 17 augustus 2022: Inventarisatie paarperiode vleermuizen;
- 22 september 2022: Inventarisatie paarperiode vleermuizen.

De omstandigheden tijdens deze veldbezoeken, inclusief een korte samenvatting van de bevindingen tijdens het betreffende veldbezoek, zijn weergegeven in bijlage 1.

De inventarisaties naar vleermuizen zijn uitgevoerd volgens het Vleermuisprotocol 2021 (Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, 2020). In totaal kwam het aantal bezoeken tijdens de kraamperiode (15 mei-15 juli) op één ochtendbezoek en twee avondbezoeken, zowel in 2021 als in 2022. Tijdens de paarperiodes in 2021 en 2022 (15 augustus – 1 oktober) zijn ieder jaar twee nachtbezoeken afgelegd. Gedurende deze bezoeken is de aanwezigheid van en het functiegebruik door vleermuizen binnen het projectgebied geïnventariseerd. In 2021 is het onderzoek uitgevoerd door één veldmedewerker ecologie van Maasarend. In 2022 is het onderzoek nogmaals uitgevoerd met een hogere personele inzet, namelijk twee veldmedewerkers ecologie van Maasarend. Hierbij is rekening gehouden met de volgende vuistregel uit het vleermuisprotocol: Als het onderzoeksgebied door één persoon onvoldoende te overzien of te beluisteren is (meer dan 25% niet te overzien), dan wordt een volgende persoon ingeschakeld. In bijlage 2 is weergegeven welke gevels potentieel geschikt zijn voor vleermuizen en in de inventarisatie zijn meegenomen. Tijdens de inventarisaties is gebruik gemaakt van een batdetector van het type Pettersson Ultrasound Detector D240x.

De inventarisaties naar Gierzwaluw zijn uitgevoerd conform het Kennisdocument Gierzwaluw (BIJ12, 2017). Hierbij zijn drie avondbezoeken uitgevoerd, waarvan er twee zijn gecombineerd met de vleermuisinventarisatie en één aparte inventarisatie naar Gierzwaluw.

2. Projectgebied en voorgenomen ontwikkeling

Het projectgebied bevindt zich langs de Raadhuisstraat aan de rand van het centrum van Hoogerheide (Figuur 1). De locatie maakt deel uit van de gemeente Woensdrecht, in de provincie Noord-Brabant.

Figuur 1 Locatie van het projectgebied.

Het projectgebied betreft een terrein met aan de west- en zuidzijde parkeergelegenheid (Figuur 2), een laagbouw met winkels (Figuur 3) en twee woonhuizen (Figuur 4) met verwilderde achtertuin (Figuur 5).

De initiatiefnemer is voornemens om ter plaatse 28 appartementen in een u-vormige opzet te realiseren, rondom een groene binnentuin, aangevuld met 52 tot 68 parkeerplaatsen (Figuur 6 en Figuur 7). Hiervoor dient de huidige bebouwing te worden gesloopt en de verwilderde vegetatie in de achtertuin te worden verwijderd.

Figuur 2 Achterzijde van het projectgebied, bekeken vanaf het westelijke parkeerterrein in de richting van de Onze Lieve Vrouw Hemelvaartkerk.

Figuur 3 Achterzijde van de laagbouw met winkels.

Figuur 4 Voorzijde van de twee woonhuizen.

Figuur 5 Verwilderde tuin achter de twee woonhuizen.

Schaal 1:1.000

Voorkeursvariant

Appartementen met portiekontsluiting, totaal 28 appartementen
51 parkeerplaatsen op eigen terrein t.b.v. het wonen -> gemiddeld 1,8 parkeerplaats/appartement

Ruimtelijke studie Raadhuisstraat 126 e.o. Hoogerheide
6 juli 2020 10

Figuur 6 Voorkeursvariant toekomstige situatie. (Welters Burg Stedenbouw, 2020)

Figuur 7 Vogelvluchtimpresie vanaf Raadhuisstraat. (Welters Burg Stedenbouw, 2020)

3. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten gepresenteerd van het aanvullend onderzoek per soort en per functie.

3.1 Vleermuizen

De inventarisaties naar vleermuizen zijn uitgevoerd op 13 juni, 14 juni, 12 juli, 17 augustus en 7 september in 2021 en op 3 juni, 3 juli, 11 juli, 17 augustus en 22 september in 2022.

3.1.1 Verblijfplaatsen

Er zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen binnen het projectgebied vastgesteld. In 2021 zijn er twee verblijfplaatsen van Gewone dwergvleermuis vastgesteld in de directe omgeving van het projectgebied:

- Op 12 juli is een zomerverblijfplaats van twee Gewone dwergvleermuizen vastgesteld in het pand van restaurant Zhong aan de Raadhuisstraat 111. Deze zomerverblijfplaats bevindt zich achter een stootvoeg boven het raamkozijn, ter hoogte van het Hertog Jan uithangbord;
- Op 7 september is een paarverblijfplaats van Gewone dwergvleermuis vastgesteld in het pand aan de Raadhuisstraat 131. Deze verblijfplaats bevindt zich achter een stootvoeg in de bovenste bouwlaag. Bij deze locatie is gedurende het bezoek op 7 september enkele malen de paarroep van het betreffende mannetje Gewone dwergvleermuis gehoord.

De locaties van beide verblijfplaatsen zijn weergegeven in bijlage 2.

Gedurende de onderzoeken in 2022 zijn deze verblijfplaatsen niet terug gevonden. De focus tijdens de onderzoeken lag echter op potentieel geschikte locaties binnen het projectgebied. Binnen het projectgebied zijn in beide jaren geen verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld.

3.1.2 Foerageergebieden

In 2021 zijn er geen foerageergebieden van vleermuizen aangetroffen binnen het projectgebied zelf. De activiteit van foeragerende vleermuizen beperkte zich tot gebieden in de directe omgeving van het projectgebied en tijdens elk bezoek betrof het alleen de soort Gewone dwergvleermuis. De afzonderlijke foerageergebieden werden bezocht door maximaal 3 individuen Gewone dwergvleermuis. Het betrof de volgende afzonderlijke foerageergebieden:

- Kruising Jan van der Heijdenstraat met Onderstal;
- Scheldeweg nabij de OLV Hemelvaartkerk;
- Park ten noorden van gemeentehuis;
- Kruising Raadhuisstraat met Wouwbaan;
- Kruising Putseweg met Huijbergseweg;
- Uiteinde van Raadhuisstraat voor OLV Hemelvaartkerk en Café William.

Bij de kruising Jan van der Heijdenstraat met Onderstal en het park ten noorden van het gemeentehuis werden tijdens ieder bezoek foeragerende Gewone dwergvleermuizen waargenomen. Op alle andere locaties werd incidenteel foerageeractiviteit van Gewone dwergvleermuis waargenomen.

Gedurende de onderzoeken in 2022 werd er op één locatie binnen het projectgebied incidenteel gefoerageerd door vleermuizen. Dit betrof de achtertuin behorende bij Raadhuisstraat 128. Tijdens de avondonderzoeken gedurende de kraamperiode werd de eerste vleermuiswaarneming gedaan rond 22.30 uur. Dit betrof in beide gevallen een Gewone dwergvleermuis, die kortdurend foerageerde boven de betreffende achtertuin. Op beide avonden was dit de enige vleermuiswaarneming. Tijdens de ochtendinventarisatie in 2022 werd er op dezelfde locatie een foeragerende Gewone dwergvleermuis waargenomen. Daarnaast werd een tweede individu waargenomen foeragerend langs lantaarnpalen in de Raadhuisstraat, aan de voorzijde van huisnummer 119, recht tegenover huisnummers 126 en 128. De meeste foerageeractiviteit werd waargenomen gedurende de onderzoeken in de paarperiode van vleermuizen. Dit betrof op 17 augustus eveneens een individuele Gewone dwergvleermuis boven de achtertuin van huisnummer 128 en in totaal drie andere individuen Gewone dwergvleermuis en één Ruige dwergvleermuis langs lantaarnpalen in de Raadhuisstraat. Tijdens het tweede bezoek in de paarperiode, op 22 september 2022, werden één Gewone dwergvleermuis en twee Ruige dwergvleermuis foeragerend waargenomen in de Raadhuisstraat. Op deze avond werden geen foeragerende individuen waargenomen binnen het projectgebied zelf.

3.1.3 Vliegroutes

Er zijn geen vliegroutes vastgesteld binnen het projectgebied of de directe omgeving.

3.2 Gierzwaluw

De inventarisaties naar Gierzwaluw zijn uitgevoerd op 3 juni, 16 juni en 11 juli 2022. De bezoeken op 3 juni en 11 juli betroffen gecombineerde inventarisaties met vleermuizen.

Tijdens de uitgevoerde onderzoeken is geen activiteit vastgesteld van Gierzwaluw. Er zijn geen nestlocaties vastgesteld, geen gierende vluchten of voedselvluchten binnen het projectgebied of de directe omgeving.

4. Conclusies en advies

Vanuit de resultaten volgen in dit hoofdstuk de conclusies en adviezen.

4.1 Conclusies

Om vast te kunnen stellen of vleermuizen voorkomen in het projectgebied, is nader soortspecifiek onderzoek uitgevoerd. Aan de hand van dat onderzoek kan er bepaald worden of er mitigerende of compenserende maatregelen nodig zijn en kunnen de volgende onderzoeksvragen worden beantwoord:

- *Maken vleermuizen en Gierzwaluw gebruik van het projectgebied?*
- *Heeft de uitvoering van de gewenste ruimtelijke ingreep een negatief effect op de gunstige staat van instandhouding van vleermuizen en Gierzwaluw?*
- *Is de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling mogelijk vanuit de Wet natuurbescherming (2017)?*

Maken vleermuizen en Gierzwaluw gebruik van het projectgebied?

Vleermuizen maken geen gebruik van het projectgebied. Er is in 2021 één zomerverblijfplaats en één paarverblijfplaats van Gewone dwergvleermuis vastgesteld buiten het projectgebied. In 2022 zijn deze verblijfplaatsen niet bevestigd. Binnen het projectgebied zijn in beide jaren geen verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld. Er zijn geen vliegroutes vastgesteld binnen het projectgebied of de directe omgeving. Er wordt beperkt gefoerageerd binnen het projectgebied zelf door één Gewone dwergvleermuis.

Heeft de uitvoering van de gewenste ruimtelijke ingreep een negatief effect op de gunstige staat van instandhouding van vleermuizen en Gierzwaluw?

Door de zeer beperkte aanwezigheid van vleermuizen binnen het projectgebied is een negatief effect op de gunstige staat van instandhouding van vleermuizen uit te sluiten. Er zijn geen verblijfplaatsen of vliegroutes aanwezig en er wordt slechts beperkt gefoerageerd door één individu.

Is de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling mogelijk vanuit de Wet natuurbescherming (2017)?

De voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling kan onverminderd plaatsvinden, zonder kans op overtreding van bepalingen uit de Wet natuurbescherming (Rijksoverheid, 2017).

4.2 Advies

Het is niet noodzakelijk om mitigerende en/of compenserende maatregelen te treffen ten aanzien van vleermuizen en Gierzwaluw. Om deze soorten in de toekomst een

plaats te bieden kunnen bijvoorbeeld inbouwkasten in de nieuwbouw worden opgenomen.

4.3 Zorgplicht

Onderstaande maatregelen tijdens de uitvoering van de werkzaamheden zijn altijd geldend:

- Vanuit de Zorgplicht is het een eis om voorzichtig te handelen met alle voorkomende flora en fauna;
- Indien, ondanks zorgvuldig handelen, er schade lijkt te ontstaan aan beschermde flora en fauna, wordt er direct contact opgenomen met een ter zake deskundige ecooloog;
- Om bodem bewonende dieren de mogelijkheid te geven een nieuw leefgebied te vinden, wordt er gefaseerd gewerkt bij de verwijdering van vegetatie, stobben en bodemmateriaal;
- Dieren krijgen de rust en kans om zich te verplaatsen, indien zij worden aangetroffen tijdens werkzaamheden;
- In verband met vleermuizen worden werkzaamheden uitgevoerd tussen zonsopkomst en zonsondergang. Verlichting dient vleermuisvriendelijk te zijn om verstoring te voorkomen zoals: UV-vrije verlichting, beperkte hoogte lichtmasten, convergerende en naar beneden gerichte verlichting en geen sterk bundellicht;
- Vestiging van Rugstreeppad voorkomen door puinhopen te verwijderen, rijsporen en plasvorming te voorkomen. Daarnaast is het mogelijk een scherm in te graven rondom het plangebied. Deze dient 10 cm te worden ingegraven en verder bovengronds een hoogte van 50 cm te hebben;
- Er wordt rekening gehouden met broedvogels en het broedseizoen van 15 maart tot en met 15 augustus. Werkzaamheden worden gestart voor of na het broedseizoen. Ook buiten deze datumgrenzen dient men alert te zijn op de aanwezigheid van broedende vogels.

Literatuur

BIJ12. (2017). *Kennisdocument Gierzwaluw*. Utrecht: BIJ12.

Maas, D. (2021). *Ecologische quickscan Raadhuisstraat 126 te Hoogerheide*. Raamsdonksveer: Maasarend, Praktisch in ecologie.

Rijksoverheid. (2017, januari 1). *Wet Natuurbescherming*. Opgeroepen op september 21, 2021, van <http://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2018-07-01>

van der Voort, R. (2022). *Advies ecologie. IA: Herziening Raadhuisstraat 126-130 Hoogerheide*. Tilburg: Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus. (2020). *Vleermuisprotocol 2021*. Odijk: Netwerk Groene Bureaus. Opgeroepen op februari 22, 2021, van <https://www.vleermuisprotocol.nl/werken-aan-kwaliteit/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol>

Welmers Burg Stedenbouw. (2020). *Ruimtelijke Studie Hoogerheide Raadhuisstraat 126 en omgeving*. Gorinchem: Welmers Burg Stedenbouw.

Bijlage 1: Omstandigheden tijdens veldbezoeken

Datum en tijd	Weer	Onderzochte soorten	Samenvatting
13 juni 2021, 3.17-5.17 uur	13 °C 1 Bft NW 0 mm neerslag	Vleermuizen	Geen verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld. In totaal 6 foeragerende Gewone dwergvleermuizen aanwezig in directe omgeving projectgebied.
14 juni 2021, 22.00-24.00 uur	25 °C 2 Bft N 0 mm neerslag	Vleermuizen	Geen verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld. In totaal 5 foeragerende Gewone dwergvleermuizen aanwezig in directe omgeving projectgebied.
12 juli 2021, 21.56-23.56 uur	19 °C 1 Bft ZW 0 mm neerslag	Vleermuizen	Eén verblijfplaats vastgesteld van twee Gewone dwergvleermuizen buiten projectgebied, Raadhuisstraat 111. In totaal 6 foeragerende Gewone dwergvleermuizen aanwezig in directe omgeving projectgebied.
17 augustus 2021, 0.00-2.00 uur	12 °C 2 Bft ZW 0 mm neerslag	Vleermuizen	Geen verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld. Maximaal 3 foeragerende Gewone dwergvleermuizen aanwezig in directe omgeving projectgebied.
7 september 2021, 20.30-22.30 uur	25 °C 2 Bft O 0 mm neerslag	Vleermuizen	Paarverblijfplaats van Gewone dwergvleermuis buiten projectgebied, Raadhuisstraat 131. Tevens paarroep gehoord bij deze locatie. Maximaal 4 foeragerende Gewone dwergvleermuizen aanwezig in directe omgeving projectgebied.
3 juni 2022, 20.20-23.55 uur	21 °C 3 Bft NO 0 mm neerslag Bewolkt	Vleermuizen en Gierzwaluw	Geen waarnemingen van Gierzwaluw. Geen verblijfplaatsen van vleermuizen waargenomen. Eén foeragerende Gewone dwergvleermuis kortdurend aanwezig rond 22.30 uur. Geen verdere activiteit van vleermuizen.
16 juni 2022, 20.00-22.05 uur	22 °C 2 Bft NNO 0 mm neerslag Licht bewolkt	Gierzwaluw	Geen waarnemingen van Gierzwaluw.
3 juli 2022, 3.25-5.30 uur	14 °C 2 Bft WZW 0 mm neerslag Licht bewolkt	Vleermuizen	Geen verblijfplaatsen of vliegroutes aangetroffen. Twee keer een foeragerende Gewone

			dwergvleermuis aanwezig. Laatste waarneming om 4.55 uur.
11 juli 2022, 22.30-0.00 uur	24 °C 2 Bft NNO 0 mm neerslag Licht bewolkt	Vleermuizen en Gierzwaluw	Geen waarnemingen van Gierzwaluw. Geen verblijfplaatsen en vliegroutes van vleermuizen waargenomen. Eén foeragerende Gewone dwergvleermuis kortdurend aanwezig 22.34 uur. Geen verdere activiteit van vleermuizen.
17 augustus 2022, 22.00-0.00 uur	22 °C 2 Bft NW 0 mm neerslag Licht bewolkt	Vleermuizen	Geen verblijfplaatsen en vliegroutes van vleermuizen waargenomen. Vier foeragerende Gewone dwergvleermuis en één Ruige dwergvleermuis aanwezig.
22 september 2022, 0.00-2.00 uur	11 °C 1 Bft OZO 0 mm neerslag Bewolkt	Vleermuizen	Geen verblijfplaatsen en vliegroutes van vleermuizen waargenomen. Eén foeragerende Gewone dwergvleermuis en twee Ruige dwergvleermuis aanwezig.

Bijlage 2: Vleermuisverblijfplaatsen in omgeving projectgebied

Vleermuisverblijfplaatsen in omgeving projectgebied

